

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Галина Стамова Чанева, дм

Ръководител на Катедра „Здравни грижи“ при ФОЗ на МУ - София

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
професионално направление *Обществено здраве*
докторска програма *„Управление на здравните грижи“*

Автор: Елена Георгиева Мерджанова

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка

Катедра: Сестрински грижи

Тема: *Физическо развитие и здравно поведение на подрастващите /11-14г./ в гр. Пловдив*

Научен ръководител: доц. Гергана Георгиева Петрова, дм

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представените документи по процедурата за придобиване на ОНС „Доктор“ в МУ – Пловдив отговарят на изискванията на Правилника на МУ- Пловдив.

Докторантът е приложил 3 публикации по темата.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Ас. Мерджанова се дипломира по специалност „медицинска сестра“ в Медицински колеж – гр. Пловдив през 1997 година. През 2004 г. завършва в МУ-Пловдив специалност „Здравни грижи“ на ОКС „Бакалавър“. По-късно завършва две магистърски програми: по специалност „Здравен мениджмънт и обществено здраве“ в МУ –София и специалност „Управление на здравните грижи“ в МУ- Пловдив. Тези постижения в обучението и развитието на докторантката ѝ дават възможност за професионална кариера в областта на здравните грижи и общественото здраве. Е. Мерджанова започва работа като медицинска сестра в Отделение по анестезиология и интензивно лечение към МБАЛ „Св. Мина“ ЕООД гр. Пловдив. От 2004 до 2006 година тя заема ръководна длъжност като старша медицинска сестра на същото отделение. От 2008 година Е.Мерджанова е преподавател в катедра „Сестрински и акушерски грижи“ към Медицински факултет а МУ- Пловдив, а от 2009 година е асистент в катедра „Сестрински грижи“ на ФОЗ при МУ-Пловдив. В катедрата тя изпълнява длъжността на административен асистент. Преподавателската дейност на докторантката включва практическото обучение на студентите от специалност „медицинска сестра“ по учебните дисциплини „Философия и въведение в сестринските грижи“ и от „Практически основи на грижите“ – специални сестрински грижи. Тя участва в провеждането на клиничната практика на студентите и преддипломния стаж.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Докторантката разглежда темата за физическата активност на подрастващите, която е актуална поради голямата значимост на физическата активност на децата от всички възрастови групи по отношение на правилното физическо и нервнопсихическо развитие, както и превенция на редица заболявания, които се наблюдават в детска възраст. Тя анализира научни данни по темата за физическата активност от няколко континента – Европа, Африка, Азия и др., както и данни от нашата страна. Целта е ясно и конкретно формулирана, а задачите са насочени към: анализиране на физическата активност на подрастващите; анализиране на факторите, които оказват въздействие на децата в училищна и семейна среда; изследване на вредните за здравето фактори; анализиране и оценка на физическото развитие и физическата дееспособност на децата от 11 до 14 годишна възраст.

4. Познание на проблема

Докторантката представя в дисертационния труд много задълбочен анализ на политиката и стратегията на СЗО по отношение на физическата активност, както научни изследвания по темата в световен мащаб. Уточнени са понятия и класификации от съвременна гледна точка по темата. Използвана е изключително богата библиография – 61 автора на кирилица и 163 – на латиница.

Ас. Мерджанова успява да изследва проблема задълбочено чрез използване на конкретни физически показатели и да докаже, че физическата активност има съществено значение и роля за правилното развитие на децата, както и постигане на целите на промоция на здравето.

5. Методика на изследването

Методиката е описана подробно и задълбочено. Използваният инструментариум е изключително разнообразен и позволява обстойно изследване на проблемите на учениците по отношение на физическата активност, рисковите фактори, физическата дееспособност и физическото развитие. Обема на включените в изследването респонденти е общо 550 лица, от които 275 деца и техните родители, които се обучават в 17 училища на територията на гр. Пловдив. Използвани са значителен на брой методи – документален, социологически, статистически, методи за оценка на физическото развитие, методи за определяне на соматотипа, клинично-диагностични методи. Описани са етапите на проведеното от докторантката изследване, които включват две учебни години. Чрез използваните методи и показатели, докторантката разкрива възможностите за преодоляване на редица негативни фактори за осигуряване на здравословен начин на живот на децата в училищна среда и в семейството.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд, разработен от ас. Е. Мерджанова на тема: „Физическо развитие и здравно поведение на подрастващите /11-14г./ в гр. Пловдив“ съдържа 241 страници, които са структурирани в следните основни части: литературен обзор, цел и задачи, материал и методи, изложение, основни изводи, заключение, препоръки, приноси, библиография. Резултатите от дисертационния труд са нагледно представени от 86 фигури,

32 таблици, 3 схеми. Библиографията включва 238 източници, от които 61 на кирилица, 163 на латиница и 14 интернет източника.

В литературния обзор на дисертационния труд са представени основните проблеми на юношеската възраст / деца от 11 до 14 години/ по отношение на здравословния начин на живот и по-конкретно чрез разглеждане на физическата активност и последиците за здравословното състояние на децата в резултат на намалената физическа активност. Докторантката представя данни от мащабни европейски и световни изследвания в тази област, чрез които се доказва, че съвременния начин на живот, при който съществено време децата в тази възраст отделят на компютрите и телевизията, съответно водят до обездвижване, затлъстяване и редица здравословни проблеми. Представени са данни за връзката на физическата активност със здравословното състояние. Разгледани са политиките на редица държави по отношение на физическата активност при децата и предприетите програми за намаляване на вредното влияние на негативните фактори за здравето. Съществено внимание докторантката отделя на физическата активност на подрастващите в страната. Представени са данни за разпространението на хроничните заболявания в детска възраст.

Целта и задачите са ясно и точно формулирани в съответствие с избраната от докторантката тема и позволяват разкриването на проблемите на децата от 11 до 14 годишна възраст по отношение на влиянието на физическата активност за нормалното физическо развитие.

В изложението са представени резултатите от собствените проучвания и обсъждането им. Докторантката задълбочено изследва влиянието на редица фактори върху здравословния начин на живот на децата, както от страна на семейната среда, така също и на училищната среда. От резултатите става ясно, че децата предпочитат груповите спортни занимания, като за момчетата това е футбола, а за момичетата – художествената гимнастика. Получените данни са анализирани чрез използване на статистическите методи и са представени основните изводи по разглеждания проблем. Представени са данни за физическото развитие и физическата дееспособност на подрастващите, на основата на показатели и нормативи от практиката на учителите по физическо възпитание и спорт. Сравнителен анализ е представен между момчета и момичета на измерени показатели за физическо развитие – ръст, телесна маса, обиколки на гърди, обиколка на корем, индекс на телесна маса; физиологични показатели – спирометрия, сърдечна честота, артериално налягане и др.

Резултатите са нагледно представени и анализирани с прецизна терминология и научен стил на изразяване. Задълбочено са изследвани важни за физическото развитие на подрастващите показатели и са определени водещите тенденции.

Изводите са синтетично представени и отразяват водещите проблеми и тенденции по отношение на физическата активност при децата на възраст от 11 до 14 години, които се обучават в училищата на гр. Пловдив.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основните приноси на дисертационния труд, разработен от ас. Е. Мерджанова на тема: „Физическо развитие и здравно поведение на подрастващите /11-14г./ в гр. Пловдив“ са следните:

- Проведено е задълбочено и обстойно проучване на нагласите на децата от 11 до 14 годишна възраст на територията на гр. Пловдив, както и на техните родители по отношение на физическата активност и условията за спортуване.
- Изследвано е влиянието на рисковите фактори за здравето на децата, като здравословно хранене, тютюнопушене, употреба на алкохол и др.
- Извършена е за първи път комплексна оценка на физическото развитие на учениците /от 11 до 14 години/ чрез използването на три групи показатели – за физическо развитие, за физическа дееспособност и физиологични показатели.
- Разработен е инструментариум, който може да бъде прилаган за по-обширни проучвания.
- Направени са значими изводи и са очертани основните тенденции за здравословния начин на живот на подрастващите и влиянието на семейството и спорта за поддържане на физическа активност, която е необходима за да се гарантира промоция на здравето при децата.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Общо описание на публикациите, които отразяват резултати на дисертацията.

Докторантката представя три публикации, свързани с темата на дисертационния труд. На две от публикациите, тя е самостоятелен автор. Едната от публикациите е публикувана в чуждестранно издание. Е.Мерджанова има три съобщения по темата, като две от тях са публикувани в българско издание, което е в базата данни на Scimago Journal Rank.

9. Автореферат

Представения от докторантката автореферат отразява същността на изследването и включва основните и значимите резултати.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Разработеният от ас. Мерджанова дисертационен труд на тема: „Физическо развитие и здравно поведение на подрастващите /11-14г./ в гр. Пловдив“ отговаря на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на МУ - Пловдив. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на МУ – Пловдив.

Дисертационният труд показва, че докторантката ас. Мерджанова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Управление на здравните грижи“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди/не присъжда образователната и научна степен 'доктор' на Елена Георгиева Мерджанова в докторска програма по „Управление на здравните грижи“

30.04.2019 г.

Рецензент:

Проф. Галина Чанева, дм

